

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

№ 22.

Београдъ 31. Мая.

У С Л А В У

СРЕТНОГА ПОВРАТКА У ОТЕЧЕСТВО

НЪГОВЕ СВѢТЛОСТИ

ПРЕМИЛОСТИВОГА ГОСПОДАРА

АЛЕКСАНДРА КАРАЂОРЂЕВИЊА

КНЯЗА СРБСКОГА

са сайнога подвореня кодъ Султана, у Казанлуку Мая 1846.

Княже Срба Свѣтлый, увѣнчанный,
Вазда съ топли чекали Те вѣдри,
Обште среће съ ярки врат' се дани,
И небеса србска намъ разведри;
Родъ у Теби зракъ Твогъ отца гледа,
Врат' се здраво, сретно и безъ вреда.

Любке, звучне какве с' оре пѣсме
Чарателна каква с' жудна пига:
„Бура више свирѣпствоват' несме
„Србска земля, вражде, крви сита,
„Александр у славе вѣнце стере,
„Завѣтъ дае неразломне вѣре.“

Сви у сложне кадъ се слюбе гласе
Гласи срца, любовомъ усѣяна,
Едногъ сви кадъ вѣнци мужа красе,
И к'о звѣзде при заходку дана
Све кадъ луни свое спощлю зраке
Гонек' одъ нѣ потмуле облаке:

Жаръ и чувства даю Т' Срби врли
Къ любви Твојој! Круно одъ Устава,
Аврамъ, Вучићъ съ прочи неумри,
И самъ Душанъ, па и светый Сава
Славе вѣнце, трофее и днгу
Пружаю Ти къ позном' споменику.

Привр. учитель П. Тргов. школа.
Корнилиа С. Поповићъ.

С Л О В О С О К Р А Т О В О .

СОКРАТЬ САВѢТУЕ СВОГЪ ПРИТЕЛЯ ДИМОНИА,
кон е као младѣцъ у странне землѣ, науке ради, полазио.
(Продуженіе.)

Прво и прво буди благочестивъ прама ономе, што е свето, не само приносећи жертве, но и у заклетви постоянь остаюћи; еръ она, т. е. жертва боговима знакъ е богатства, ова пакъ т. е. заклетва естъ знакъ честности. Почитуй богове увѣкъ, но выше у скупи са суграђанима, поклемъ тако ћешъ се показати, да жертвуешъ боговима, и да си постоянь у заклетви. Прама родительма обходи се тако, како си радъ да се твоя дѣца према теби владаю. Упращивай се не само у дѣлима, коя ти снагу подаю, но и у онима, коя ти здравлѣ подкрѣпљаю, постићи ћешъ пакъ ово, ако престанешъ одъ врло тежки послова, премда јошть то чинити можешъ. Немой любити завидливъ смей, нити громовный говоръ, еръ прво е несносно, а друго лудо. О онима дѣлима, коя ти се не пристое, немой ни говорити. Уобичаи себе да ниси грубъ, но сладкорѣчивъ, еръ оно открива твою поноситость, ово пакъ смиренность. Знай да теби приличи украшеніе: стыда, правде и мудрости, и овога текъ валя да се држе нрави младића. Немой мыслити, да ћешъ се показати неустрашимъ и онда, кадъ зло какво учинимъ, еръ ако друге и преваришъ, себе доиста преварити неможешъ, и совѣсть ће те зато киняти. Бой се Бога, почитуй родителъ, стыда се приателя, подчини се законима. Разтеруй одъ себе безчестне и грѣшне желъ, поклемъ радость едружена съ добродѣтели естъ велико добро, безъ ове пакъ найвеће зло. Страши се оговарана, ако су ова измышлѣна, еръ многи незнаю истину, већъ суде по чувеню. Покажи да тако

дѣлашъ, као да се трудишъ да ти ни едно дѣло не в. изостае. Поштенымъ показашъ се, ако нерадишъ оно, збогъ чега друге презирешъ. Ако си любознанацъ, бытешъ и многознанацъ. Научено чувай повторавањемъ, а оно што незнашъ прибавлай трудомъ; еръ непристойно е да не научи ко што добро чувено, и да не прима као добро, кое му пріатели даю. Троши младости време на слушањ наука, поклемъ тако ће текъ теби слѣдовати лакость у свему, што се другима тежко чини. Знај да су многе науке полезніе одъ многи новаца, еръ новци траю и брзо нестаю, науке пакъ траю за цѣло време живота нашегъ, а то зато, што е мудрость безсмртно притяжаніе. Нелевѣи се путовати, ма и далеко, въ оныма, одъ кои се надашъ што полезно чути и видети, еръ неумѣстно е, да трговци, ради умложенія свогъ богатства, толике пучине морске преплове, младѣи пакъ, да неподнесу теготе сувоземны путова, да бы дотерали и усовершенствовали свой разумъ. У разговору буди сладакъ и смиренъ, еръ тако ћешъ многи непријателство избећи, больи ћешъ пакъ пріатель постати. Пріатель немой посѣћавати врло често, нити пакъ редко, еръ обоє негодованіе раѣа. Упражнявай се упронзвольнимъ трудовима, да бы и саме наметнуте поднети могао. Избѣгавай све оно, чему е безчестно да се душа подчини, сирѣчь: велику и неправедну добыть, ярость, страсть и жалость, постићи ћешъ пакъ ово, ако држишъ, да е она добыть права, съ коіомъ похвалу, а не она, съ коіомъ богатство добіяшъ. — У ярости, ако се будешъ владао према преступницима тако, као што бы судіо, да е праведно, да се други съ тобомъ обходе вада погрѣшишъ; — у страстнымъ дѣлима, ако помыслишъ, да е стыдно, да ты, кои робовима владашъ, будешъ робъ твой страстїи; и на последку у несреѣи, ако точно будешъ разматрао несреѣу други, и тиме се сѣтишъ да си човекъ. Чувай вѣрма аманете твои рѣчїи одъ аманета новаца, еръ кодъ честни выше важи рѣчь одъ заклетве. Знај да нетреба вѣровати подмуклима у равной мѣри, као што треба вѣровати честнымъ. Неодкривай никоме свое тайне, развѣ ако оне теби имаду, ако їй неодкрїишъ, другима ползу ако їй одкрїишъ, приносе. Заклиньи се само за два узрока, или да себе одъ неправедне бѣде избавишъ, или да пріателя другимъ му нанесене пропасти ослободишъ, новаца пакъ ради немой никога одъ Богова за свѣдока призивати, ако е и праведна наkletва; еръ

ћешъ се учинити нѣкима да се лажливо заклинѣшъ, другима пакъ, да си сребролюбивъ.

(Продуженіе слѣдую.)

СУЗАКЛЕТВА.

Филотте противъ В. Александра пре Христа око 320.

(Съ французскога.)

Александръ успѣхомъ ослеплѣнъ закте, да га признаю за Бога. Маѣдонци небѣху навикли, пузити предъ крлѣвима, нит' су се поносили, да ћуди свои Владоаца обожаваю, но задоволяваху се повиновањемъ, и тако їмъ ова Александрова будалаштина или болѣ реѣи, нечувена тиранија ни найманъ не была добродошла. Да! већ и оно претерано честолюбїе, да цѣлый свѣтъ завовањемъ освои, ние їмъ повольно было. Онъ е нѣи на ту цѣль свакога рода опасностима излагао, лишене надежде, повратити се икада у драго отечество; ови изтргнути изъ нѣдара свои породица роптали су и тужили се нередко на нѣга. У осталомъ оваї младый славолубацъ и завоеватель неимаде порода, кому бы господарство надъ задобывеномъ части свѣта оставїо. И то е несумнѣнно главна причина, зашто су толике сузаклетве противу Александровогъ живота чиняле се. По свой прилици и ова, кою ћемо описати, главну свою побуду одтуда е получила.

Нѣкїи незнатный придворица Димнось любляше прекомѣрно еднога лѣпога ал' не мудрого младића, Никомаха, кога едном' сретне на путу и позове у храмъ, гди му изкаже: „Драгїи прїателю! я ћу да ти тайну одъ велике важности одкрїемъ, ако ми се закунешъ предъ Боговима да мене, кои те толико любимъ, издати нећешъ.“ Никомахъ се обећа, на кое му другаръ рече. „Учинїна е сузаклетва противъ Александра. Выше нѣи вѣрны мужева ступили су у тай саюзъ, па смо за дана ослобођени.“ Никомахъ, коме е тайна овака повѣрила се, одма покаже свое негодовањ, изясняваюћи, да кадъ се крлѣвогъ живота тиче, нѣга заклетва необвезуе. Димнось, сузе ливаюћи и друга свог' грлѣи, прикливаше га да бы и онъ пристао съ онима храбрима мужевима, кои су и найкористнїе и найблагороднїе дѣло предузели. Онъ му обрицаше башъ и само крлѣвство, ако бы намѣра за рукомъ изишла. Никомахъ ние се дао обманути тако свѣтлымъ обећанїемъ и остане

при своемъ рѣшенію. Димнось видеѣи, да га ни тымъ дыбыти неможе, почне му претити, не бы л' га застрашію. „Я самъ те, рече, о намѣри нашой извѣстію, садъ умѣсто да стрепишь за Александровъ животъ, стрепи за свой. Видимъ, да ми се вала невѣре опростити, кой бы насъ свакадъ издати могао. Па ако бы мене несретна моя нѣжность уздржала, заръ ты мыслишь, да ѣе остали сузаклетниці тебе се проѣи и оставити у животу, тебе, кой иѣ у свако доба упропастити можешъ. Вѣруй ми, желеѣи Александру животъ избавити, свой ѣешъ изгубити.“ Никомахъ види, да му се претварати вая, учини се, као да неможе одолѣти навластитомъ пріятеля свога убѣженію, па упыта, съ киме се е сдружію у послу таковогъ сльдства. Димнось обрадуе се и у томъ одушевльнѣю искаже имена главны сузаклетника, но не каза за онога, кой е после за поглавицу сузаклетника држанъ быю. Никомахъ кадъ дома доѣе, све одкріе Целибану брату своему. Овай се опреми у дворъ къ Александру, чека, небы л' га какавъ одличный чиновникъ кралою представію. Тада у дворѣ осимъ Филотте, Парменіювога сына и вѣрвоного коняничкога тисуѣника, нико се ни е децію. Целибанъ овоме притече, приповѣди шта е чуо, молеѣи да оиъ то кралою достави. Филотта яко похвали ревность овога вѣрнога поданика, обеѣваючи, да ѣе на знаѣ дати ономе, кога се то найвыше тиче. Одма се поврати ко кралою, кога е оставію, разговори се съ нымъ о разнима предметима, ни рѣчице непоминючи о сузаклетви. Шта выше Парменіювъ сынъ быю е другій данъ за тымъ кодъ крала, а Целибанъ га сретало, пытаючи, да ли е извѣстіе учинію. Филотта е одговарао, ил' да ни е къ томе времена имао, ил' да се ние удобна прилика за то подала. Овай одговоръ ние задоволюио Целибана, кой стане се сумвати о коняничкомъ тисуѣнику. Меѣутымъ предпріятіе приближаваше се къ извршенію, и зато Никомаховъ братъ неимаючи времена да губи, похити къ едному младому болярю, Метрону, и одиріе му, какво се коварство противъ Александровога живота кува. Овай одма извѣсти свога господара, кой изда заповѣсть, да се ухвати Димнось и съ Целибаномъ суочи. Краль запыта овога, одкадъ му е тайна поверена. Има веѣтъ три дана, одговори вѣрный Маѣдонацъ. „Ты си дакле издаица,“ прихвати краль, „кадъ си толико каснію, мене о томъ извѣстити.“ И таки заповѣди, да се Целибану гвожѣе на руке и на ноге ме-

те. Овай, да бы се оправдао, неспрпусти казати, да е оногъ магновеня, чимъ е вѣсть о сузаклетви добыю, отишао кодъ Филотте съ молбомъ, да кралою о томъ рѣчь поведе. При имени Филотта кралою сузе потеку и дигнувши руке къ небу, горко ядиковаше о неблагодарности човека, кога е толико любію.

Кадъ Димнось опази стражу, коя е по нѣга пошла, пробурази се мачемъ, но неостане мртавъ. Однесу га къ Александру, кой га запыта: „Шта самъ ти учинію, те си мыслию, да е Филотта одъ мене достойни, круну носити.“ Овай несретникъ окрене главу, као да неможе Александра очима гледати и душу испусти.

Филотти стигне указъ, да одма у дворъ доѣе; кадъ приспѣ, Александеръ му рече: Целибанъ е повинъ смрти, што е два дана таію учинѣну противъ лица моего сузаклетву. Оиъ те обтужуе, да си ты северно мучаѣи хранию. Шта можешъ на твоѣ оправданѣ казати? Говори, имашъ у Александру наклонѣногъ судца. Нѣжно пріятельство, кое самъ свагда спрама тебе имао, некъ ти учини понятно, да те желеимъ невина пронаѣи.“ Филотти ни е се на лицу видило, да е узколебанъ, оиъ се овако изрази: Истина е, Господару, да е мени Целибанъ донео неке гласове, кое е одъ брата свога получію. Те му е некій пропалица доставію. Но како се поуздати у лица, коя мы презиремо. Димноса смръть увѣрава ме, да нисамъ право имао, што ништа ни самъ проустію, па сада видимъ, да и на найнезнатнѣя доношеня, кадъ се кральвога безбѣдства тичу, пазити вая. Княже! настави оиъ, простируѣи се предъ Александрова колѣна, посмотрите сва дѣла моего преѣшанѣга живота, па ѣете увидити, да ништа нема, што бы ме у подозрѣніе бацало. Признаемъ, да самъ устама сгрѣшию, нито самъ мучаю; но срце мое никада ние на тако црно коварство санзволило. Имамъ ли се што бояти одъ просвѣшенога Монарха, кой никада ние узимао нерасудность за злодѣйство.“ Ние лако знати, шта е у души Александровой сбывало се, но то е познато, да е Филотти пружію руку за знакъ помирения.

(Продуженіе слѣдую.)

МНѢНІЕ О ЧОВЕЧЕСКОЙ ЛЬПОТИ.

Разни народи мысле разно о виду и о лицу човечіемъ! Ружичнопрвеный изгледъ сма-

тра се на приморю Рвинейскомъ као највећій гадъ; а дебеле устне и плъснасть носъ есу највеће льпоте. Кодъ нѣки народа, привлаче удивленія: дуге, на рамена падајуће уши. У хини, коя жена има доста велике ноге, да може лако ходити, естъ најружнія. Нѣки дивльи народи у сѣверной Америки везуоу главе свое деца са четири даске, и тако, да докъ су кости јоште младе приготовљаваоу имъ главу за четвороугольный видъ.

Свт. Аврамовићъ.

АНЕКДОТЕ.

Докторъ Бюриетъ, Епископъ Енглезкій и славный ораторъ, хотевши продати рѣвогъ коня свогъ за добру цену, уседне самъ на нѣга; но опетъ му не пође за рукоу преварити купца, еръ му овай рекне: „Господине, ако желите вы мене преварити, то не седайте на коня но пенъте се на катедру.“

Трговаць еданъ, кои е продаванъмъ соли знатно богатство добио, начини себи велику и добру кућу. Еданъ одъ пріятели нѣгови, коме е себе показивао опазивши едну са свимъ празну и знајући да е она по строю нѣномъ за статусу одреѣна, упыта га: „Зашто нисте у овой соби штогодъ начинили?“ Я намеравамъ, рекне трговаць, ту собу каквомъ Алгорическомъ фигуромъ украсити.“ „Тако штогодъ!“ Начините соляни столпъ, кои ће представляти Лотову жену;“ одговори му гостъ.

Старый и на млогимъ боевима бывши чиновникъ военный замоли Лудвика XIV. трогателнымъ побуѣненіама, да му чинъ Генерал-Лейтнанта подари. „Я мыслимъ,“ одговори краљъ. „Но, ваше Величество!“ рекне овай правый войникъ, скинувши пароку са главе; „Вы видите да седине мое немаду времена чекати.“ Ова слобода допадне се краљу, и проситель буде одма удовлетворенъ.

Кадъ е великій принцъ Конде са воинствомъ обколіо градъ Везель, подне су му найотмѣнній грађана жене, са тридесетъ подписа снабдѣвено, прошеніе; у коме су га молиле: да имъ дозволи изићи изъ града. Но принцъ уме-

сто удовлетворена одговори имъ: „Я се крепко надамъ, да љу Везель освоити. Кадъ бы васъ по прошенію изъ града пустио, помыслите саме, да бы изгубіо најславнній триумфъ мое побѣде.“

Іованъ Ђ. Свтиміевићъ.

МУДРА ИЗРЕЧЕНІА.

Александръ великій, чувши да Даріе, персискій краљ, неброену войску притажава, одговори: „Еданъ куракъ небои се млого оваца.“

Леонидасъ, Лакедемонскій краљ, кадъ му е Ксерксесъ писао: „пошльими оружія;“ одговорио е: „дођи и узми.“

Леониду нѣкій одъ войника рекавши: не пріятель е близу насъ,“ одговорио е: „И мы смо близу нѣга.“

Аталусъ филозофъ обично е говоріо: „Пріятнѣ е добыти пріятели, нежели имати.“

Аристотела пытали су: Шта е пріятель? одговори: „Една душа у два тѣла.“ —

Титусъ Августъ опоменесе едан-путъ при вечери, да онай данъ ништа нѣе учиніо, рече: „Пріятели, данасъ самъ данъ изгубіо.“

Епиктетусъ упытанъ: ко е срећанъ? одговори: „онай, коме е доста што има.“ —

Демонаксъ упытанъ: кадъ е почео филозофирати? „Онда,“ одговори: „одъ како самъ самъ себе почео познавати.“

Талеса пытали су: шта е најлакше? одговори: „другога опоменути.“ А шта е најтеже? самъ себе познати.“

А. Славуй.

НОВА КНЪИГА.

Слово при отсоренію Читалишта Србскогъ у Београду 24. Февруара 1846. год. говорено Г. Максимомъ Силоповићемъ, у Лицеуму Княжества Србскогъ грађански закона и поступка судейскогъ Профессоромъ я. р. На 8-ву, стр. 11.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.